

Fokdoelen/fokvisie NCSWW nader verklaart

De fokdoelen voor de Silken Windhound en Silken Windsprite zijn in volgorde van belangrijkheid:

- 1 Goede gezondheid en lange levensduur
- 2 Goed temperament
- 3 Uiterlijk passend binnen de rasstandaard

Vóór de komst van DNA-testen was het fokbeleid van honden vooral gebaseerd op **uiterlijk, prestaties, stamboom en ervaring**, niet op genetische zekerheid. Dat had duidelijke voor- en nadelen.

Hoe het vroeger meestal werkte:

1. Selectie op uiterlijk (exterieur)

Bij rashonden stond de rasstandaard centraal, opgesteld door organisaties zoals de Fédération Cynologique Internationale (FCI).

Fokkers selecteerden honden die:

- Het beste voldeden aan de rasstandaard
- Goed scoorden op hondenshows (popular sires)
- “Typisch” ras gedrag vertoonden

Probleem: uiterlijke perfectie kreeg vaak meer aandacht dan gezondheid.

2. Selectie op prestaties (werkhonden)

Bij werkhonden (zoals herders, jachthonden, politiehonden) werd vooral gekeken naar:

- Werkvermogen
- Karakter
- Trainbaarheid
- Uithoudingsvermogen

Bijvoorbeeld bij de Duitse herder lag de nadruk sterk op werkcapaciteiten (IPO, speurwerk, politiehondentraining).

3. Stamboomonderzoek

Fokkers gebruikten papieren stambomen via nationale kennelclubs, zoals de Raad van Beheer.

Men keek naar:

- Inteelcoëfficiënt. Een COI die handmatig berekend werd
- Prestaties van ouders en grootouders
- Bekende gezondheidsproblemen in de lijn

Maar:

- Vaderschap kon niet genetisch worden bevestigd
- Verborgene dragers van erfelijke ziekten waren niet herkenbaar (mdr1, CEA)

4. Gezondheidsonderzoeken (beperkt)

Er waren al wel enkele testen, maar vooral klinisch:

- Heupfoto's voor heupdysplasie (HD)
- Oogonderzoek door dierenartsen
- Patella-onderzoek

Wat men niet kon:

- Vaststellen of een hond drager was van recessieve erfelijke ziekten
- Genetische diversiteit exact meten
- Inteel op DNA-niveau analyseren

5. Lijnteelt en inteelt

Zonder DNA werd vaak gewerkt met:

- Lijnteelt (verwante dieren kruisen om eigenschappen vast te leggen)
- Soms zelfs nauwe inteelt (bijv. halfbroer x halfzus)

Dat gaf:

- Snelle vastlegging van gewenste eigenschappen
- Ook snelle verspreiding van erfelijke aandoeningen

6. Praktijk en "oog van de fokker"

Veel beslissingen waren gebaseerd op:

- Ervaring
- Reputatie van lijnen
- Mondelinge informatie tussen fokkers
- "Gevoel" voor combinaties

Het was deels vakmanschap, maar ook deels gokken.

Gelukkig is er door de jaren heen het een en ander veranderd op het gebied van fokken. Tegenwoordig beschikken we over moderne middelen zoals DNA testen en daar kunnen wij dankbaar gebruik van maken.

Wat veranderde met de DNA-testen?

Met DNA-testen kan men nu:

- Draggers van erfelijke ziekten identificeren
- Vaderschap verifiëren
- Genetische diversiteit meten
- Inteeltpercentage nauwkeuriger bepalen
- Gerichter combinaties maken

Moderne fokprogramma's zijn daardoor veel wetenschappelijker geworden, al blijft verantwoord fokbeleid sterk afhankelijk van de keuzes van fokkers en rasverenigingen.

Wat kunnen we hedendaags testen?

1. Ras en afkomst

- **Ras identificatie:** bepalen van het ras of de ras mix van een hond.

Voor de silken windsprite (whippet,sheltie,barsoi) en de silken windhound (langhaar whippet/ barsoi/ whippet) is dit niet altijd precies te bepalen. Er zijn nog niet voldoende Silken Windsprites en Silken Windhounds beschikbaar in de database als referentiepopulatie, daarom hebben deze rassen nog geen "eigen signatuur" ontwikkeld. Het algoritme wijst daardoor ook wel eens genetisch vergelijkbare rassen toe.

- **Stamboom verificatie:** bevestigen of een hond daadwerkelijk afstamt van de opgegeven ouders (ISAG 2020 DNA profiel).
- **Populatie/lijnen-analyse:** sommige testen laten zien tot welke lijnen of populaties een hond behoort.

2. Gezondheid en genetische aandoeningen

DNA kan laten zien of een hond:

- Drager is van recessieve ziekten (Mdr1 en CEA)
- Kans heeft op erfelijke aandoeningen
- Genetische mutaties draagt (die invloed hebben op de levensverwachting of vatbaarheid voor ziekten)

3. Fysieke eigenschappen

DNA kan bv. voorspellen:

- Vachtkleur en type
- Grootte en gewichtspotentieel
- Oog- en neuspigmentatie

Dit is vooral interessant voor fokkers die raseigenschappen willen behouden.

4. Gedrag en aanleg

Sommige testen kunnen genetische aanleg voor gedrag of temperament **inschatten**, zoals:

- Jachtinstinct
- Trainbaarheid
- Waakzaamheid
- Hyperactiviteit of impulsiviteit

Let op: dit zijn kansen, geen garanties, want omgeving speelt ook een grote rol.

5. Inteelt en genetische diversiteit

- Inteeltpercentage op DNA-basis: is nauwkeuriger dan stambomen alleen.
- Genetische diversiteit: helpt verantwoord te fokken, ziekten te vermijden, en lijnen gezond te houden.

Kortom: een DNA-test kan zowel praktisch als preventief zijn: je weet wie je hond is, wat hij kan doorgeven aan pups en welke gezondheidsrisico's er aanwezig zijn.

Waarom wij gebruik maken van DNA testen?

1. Voorkomen van erfelijke ziekten

Rashonden worden vaak binnen een beperkte genenpool gefokt. Als fokkers te veel inteelt toepassen (ouders of grootouders die nauw verwant zijn), kunnen recessief aanwezige ziekten in de nieuwe generaties tot uiting komen.

2. Verbeteren van algehele gezondheid

- Honden met meer genetische diversiteit hebben vaak:
 - o Sterkere immuniteit
 - o Betere vruchtbaarheid
 - o Minder aanleg voor aangeboren afwijkingen
- Te veel inteelt kan leiden tot "inteeltdepressie", waarbij honden zwakker, ziekelijker of minder vruchtbaar zijn.

3. Behoud van rasvariatie

- Rashonden hebben een standaard, maar niet elk exemplaar moet exact hetzelfde genotypisch profiel hebben.

- Meer diversiteit binnen een ras betekent dat er verschillende lijnen beschikbaar zijn, zodat men:
 - o Erfelijke ziekten kan vermijden
 - o Natuurlijke variatie in uiterlijk, gedrag en prestaties kan behouden

4. Verantwoord fokbeleid

- Door DNA-analyses kan een fokker lijnen combineren die genetisch complementair zijn. Dit maakt het mogelijk om:
 - o Gewenste eigenschappen te behouden
 - o Ziektegenen te verminderen
 - o Inteelt te beperken, zelfs binnen een klein ras

Kortom: genetische diversiteit is niet alleen belangrijk vanuit het oogpunt van een goede gezondheid, maar ook voor het behoud van een levendig en veerkrachtiger ras. Het is de moderne manier om ervoor te zorgen dat rashonden langer gezond blijven en minder erfelijke ziektes ontwikkelen.

Wat de NCSWW belangrijk vindt:

Transparantie en gezondheidsinformatie

Binnen ons fokbeleid staat de gezondheid en het welzijn van het ras centraal. Wij streven naar maximale openheid over de gezondheid van onze ouderdieren en hun nakomelingen. Dit betekent dat wij gezondheidsproblemen die binnen onze lijnen voorkomen zorgvuldig registreren en, waar relevant, transparant communiceren naar pupkopers en collega-fokkers. Wij zijn ervan overtuigd dat openheid bijdraagt aan een verantwoord fokbeleid, betere selectie in de toekomst en het structureel verbeteren van de gezondheid van het ras.

Dit doen wij door de gegevens van alle honden en hun nakomelingen, zoals eigenaar, ziektes en overlijden, door te geven aan de rasvereniging en bij te houden in:

- de International Silken Windhound Society Pedigree Database [Pedigree Database ISWS pedigree database](#)

- het [Silken Windsprite Breed Archive](#)

Daarnaast testen wij onze ouderdieren en nakomelingen op hun DNA in [Feragen](#)

Deze DNA-testen helpen ons meer inzicht te krijgen in hun gezondheid en hun genetische diversiteit. Door al onze pups in Feragen te testen, vergroten wij tevens de gegevens in deze database, waardoor we betere en verantwoorde fokkeuzes kunnen maken. Voor het combineren van 2 fokdieren maken wij gebruik van hun matchingtool, waarbij wij streven naar een zo hoog mogelijke uitkomst, liefst een 100% match.

Om de **genetische diversiteit** binnen een ras te verhogen kunnen we kijken naar de individuele scores op het gebied van genetische diversiteit van onze honden. Met

deze gegevens kunnen we betere combinaties maken tussen 2 fokdieren. We kijken dan naar:

1. COI op basis van de DNA test

COI (Coëfficiënt of Inbreeding) geeft aan hoe groot de kans is dat een hond twee identieke genkopieën heeft van dezelfde voorouder. Hoe hoger de COI, hoe groter de kans dat de ouders sterk verwant zijn (inteeft).

De DNA-COI is gebaseerd op de werkelijke genetische informatie van de hond. Bij een DNA-test (zoals SNP-analyse of runs op homozygositeit) kijkt het laboratorium naar tienduizenden genetische markers in het genoom om te zien hoeveel van het DNA van je hond identiek (homozygoot) is.

Voordelen:

- Het is een realistische berekening van het **DNA-COI** t.o.v. van het **stamboom-COI**, welke een schatting is op basis van verwantschap in de stamboom.
- Elk dier krijgt een **unieke COI**, ook broers/zusjes in 1 nest kunnen verschillen.
- Het kan verborgen of oudere inteelt detecteren die in de stamboom niet te zien is.

Wij streven hierbij naar een zo laag mogelijke COI.

2. Heterozygositeit (HET)

Dit is een specifieke maat van genetische diversiteit. Het beschrijft het percentage loci (plaatsen op het DNA) waarbij een individu twee verschillende allelen (heterozygoot) heeft. Hoe meer allelen heterozygoot zijn, hoe hoger de heterozygositeit en dus ook hoe hoger de genetische diversiteit.

Wij streven hierbij naar een zo hoog mogelijke heterozygositeit (HET).

3. DLA-Haplotypen

Een DLA-haplotype is een erfelijke set immunogenen die samen een individuele immunologische identiteit van een hond bepalen. De hond erft van iedere ouder 1 set haplotypen. Bij onze rassen komen 4 grote groepen haplotypen combinaties voor. Dat zorgt ervoor dat de pups vaak een mix van haplotypen krijgen uit de groepen met het hoogste percentage. Wij streven er naar om zoveel mogelijk honden met unieke haplotypen toe te voegen aan onze fokpopulatie. De combinatie van DLA haplotypen tussen twee ouderdieren moet minimaal een verwachting van 50% heterozygote DLA haplotypen opleveren.

Via de DogCheck 4.0 DNA-test van Feragen worden de honden gescreend op meer dan 220 erfelijke aandoeningen, fysieke kenmerken en vachtkleuren.

Voor de gezondheid van het ras silken windsprite en silken windhound zijn momenteel de erfelijke aandoeningen mdr1 en CEA van belang.

Mdr1 (Multi Drug Resistance 1):

Deze genetische afwijking kan leiden tot overgevoeligheid voor bepaalde geneesmiddelen. Alle ouderdieren worden door middel van de DNA-test onderzocht op de MDR1-status (vrij / drager / lijder). Combinaties worden uitsluitend gemaakt op een wijze waarbij geen lijders worden geboren. Wij sluiten dragers niet automatisch uit van de fokkerij. Het volledig uitsluiten van dragers zou de genetische diversiteit binnen het ras onnodig verkleinen en kan op lange termijn juist nadelige effecten hebben op de algehele gezondheid van het ras. Daarom worden dragers uitsluitend gecombineerd met genetisch vrije partners, zodat er geen lijders worden geboren.

Kopers van een pup die mdr1 drager is, worden voorzien van een lijst met informatie welke medicamenten en ontwormingsmiddelen gevaarlijk zijn en welke veilig zijn.

CEA (Collie Eye Anomaly):

CEA is een aangeboren, erfelijke ontwikkelingsstoornis van het oog. De afwijking ontstaat tijdens de embryonale ontwikkeling van het oog en is dus al bij geboorte aanwezig. Draggers hebben geen CEA gerelateerde klachten, maar kunnen de aandoening wel doorgeven.

Alle ouderdieren worden door middel van de DNA-test onderzocht op de CEA-status (vrij / drager / lijder). Combinaties worden uitsluitend gemaakt op een wijze waarbij geen lijders worden geboren. Wij sluiten dragers niet automatisch uit van de fokkerij. Het volledig uitsluiten van dragers zou de genetische diversiteit binnen het ras onnodig verkleinen en kan op lange termijn juist nadelige effecten hebben op de algehele gezondheid van het ras. Daarom worden dragers uitsluitend gecombineerd met genetisch vrije partners, zodat er geen lijders worden geboren.

De hieronder genoemde aanvullende regels gelden alleen voor de **Silken Windhounds**. Dit is ivm de regels van de moederclub, de International Silken Windhound Society in de US.

- Indien er een test beschikbaar komt voor Lotus wordt geadviseerd de hond hierop te laten testen.
- Honden, waarvan men geen ISWS geregistreerde DNA test kan overleggen, mogen niet ingezet worden voor de fok.

Gedrags- en exterieurtest:

Naast de gezondheidstesten moeten beide ouderdieren voorafgaand aan de eerste dekking met goed gevolg de door de rasvereniging erkende gedrags- en exterieurtest hebben afgelegd. Wanneer een dier de gedragstest en/of de exterieurtest niet haalt, mag deze eenmaal worden herhaald. Wanneer een hond voor beide testen is geslaagd en voldoet aan alle andere specifieke vereiste gezondheidstesten en Feragen-testen, zoals beschreven in het VFR, ontvangt hij van de fokcommissie een fokgeschiktheidscertificaat.

Procedure dek-aanvraag en dispensatie:

Een dekaanvraag dient te voldoen aan de eisen zoals gesteld in het Verenigings Fokreglement (VFR). Na ontvangst van een aanvraag wordt deze altijd beoordeeld door minimaal twee leden van de fokcommissie. Om objectiviteit te waarborgen worden, voor zover zij deel uitmaken van de fokcommissie, de fokker en de eigenaar van de betreffende hond (-en) uitgesloten van deze beoordeling.

De fokcommissie beoordeelt de aanvraag in eerste instantie op de structurele eisen die ruim vóór de dekking inzichtelijk moeten zijn, zoals de exterieur- en gedragstest, de genetische diversiteit en de gezondheidsonderzoeken van beide honden. Op basis hiervan wordt vastgesteld of de combinatie in principe in aanmerking komt.

De overige voorwaarden uit het VFR, die betrekking hebben op het moment van de dekking (bv de leeftijd van de honden) worden pas op of vlak na de dag van de dekking gecontroleerd.

Op deze manier wordt zorgvuldig en stapsgewijs gewerkt, waarbij zowel vooraf als op het moment zelf wordt geborgd dat aan de gestelde eisen wordt voldaan en het welzijn van de honden centraal staat. Bij twijfel of een negatief advies naar aanleiding van de beoordeling van een dek-aanvraag, wordt de casus voorgelegd aan de fokcommissie.

In uitzonderlijke gevallen kan **dispensatie** van het Verenigings Fokreglement worden aangevraagd. De fokcommissie beoordeelt ieder verzoek individueel, waarbij het welzijn van de hond altijd leidend is. Daarbij wordt gekeken naar de fysieke, mentale en emotionele ontwikkeling en de specifieke omstandigheden.

Daarnaast wordt het totaalplaatje van de fokeisen afgewogen. Wanneer een hond op alle wezenlijke punten voldoet en een goede match vormt, maar op een ondergeschikt onderdeel (nog) niet volledig aan de eisen voldoet, kan dit in de beoordeling worden meegewogen.

Dispensatie wordt uitsluitend verleend wanneer hier zorgvuldig in is gehandeld en overtuigend aanleiding toe is. Besluiten hierover worden altijd unaniem genomen door de fokcommissie.

Met respect voor het verleden en verantwoordelijkheid voor de toekomst werken wij samen aan het behoud en de verbetering van ons ras. Dit fokbeleid is geen eindpunt, maar een leidraad voor voortdurende verbetering. Wij zetten ons in voor een verantwoorde balans tussen gezondheid, exterieur en gedrag, waarbij welzijn altijd voorop staat.

“Wie kwaliteit wil behouden, moet durven verbeteren.”